

IETS OVER TOPONYMIE

Verlatinizeerde plaatsnamen laten zich niet altijd direkt herkennen. Voorzichtigheid is in de regel geboden: een "Delphinus" is geen Delftenaar, maar een inwoner uit de Dauphiné en een "Lusitanus" is wat anders als een "Lusatus".

Men kan in eerste instantie gebruik maken van de volgende lijst, overgenomen uit:

Album Promotorum Academiae Rheno-Trajectinae 1636-1815 (Utrecht: Broekhoff, 1936), p.231-233.

LIJST VAN VERLATINIZEERDE LANDS- EN PLAATSNAMEN

Abbavillanus: uit Abbeville.	Dulmania: Dülmen (Westph.).
Afterslotanus: uit Akersloot (?).	Dusselanus, Dusselopitanus: uit Düsseldorf.
Agrippinus: uit Keulen.	Eboracensis: uit York.
Algoius: uit de Allgau.	Ebrodunensis: uit Yverdon (Waadt).
Alsatus: Elzasser.	Embrica: Emmerik.
Anglus: Engelschman.	Enchusa: Enkhuizen.
Anondianus: uit Annandale.	Flandrus: uit Vlaanderen.
Aquisgranum: Aken.	Francofurtum ad Moenum, Moena-Francof.: Frankfurt am Main.
Aquitantum: Z. W. Frankrijk.	Francofurtum ad Viadrum (Marchicus): Frankfurt am Oder.
Arabonia: Raab.	Franconatus: uit Frankfurt.
Arenacum: Arnhem.	Francus: uit Frankeland.
Argentoratum: Straatsburg.	Fredericopolis: Friedrichstadt.
Assindia: Essen.	Gallus: Franschman.
Aurica: Aurich.	Gandavum: Gent (Vlaanderen).
Bardevicus: Baardwijk.	Gandaviensis Agger of cataracta: Sas van Gent.
Bardovicus: Bardowiek (Lüneburg).	Gannita: Gent (Gelderland).
Batavodurum: Wijk bij Duurstede.	Gedanum: Dantzig.
Batavus: (meest) uit provincie Holland; ook wel uit Zeeland.	Grinnes: Rhenen.
Bavariensis: uit Beierland.	Guestphalus: uit Westfalen.
Berolinensis: uit Berlijn.	Guiljelpolis: Willemstad.
Beverovicus: Beverwijk.	Gryphiswald: Greifswald.
Binchium: Binche.	Hafniensis: uit Kopenhagen.
Borussus: Pruis.	Hammona: Hamn (Westph.).
Braca: Brake (Lippe).	Hanoicus: uit Henegouwen.
Bramalcha: Bramsche (?).	Hanoviensis: uit Hanau.
Brunopolis: Brunswijk.	Hassus: zie Cattus.
Buscoducis: zie Sylva-Ducis.	Hatnegga: Hattingen (Westph.).
Caesareoforensis: uit Kèsmark (?).	Hatta: Hatten (Elzas).
Cassandra: Cadzand.	Helvetius: Zwitser.
Cattovicus: Katwijk.	Hepa: Heepen (Westph.).
Cattus, Hassus: uit Hessen.	Hermundurum: uit Thüringen.
Clivum: Cleeff.	Holmia: Stockholm.
Cohagiensis: uit Kopenhagen.	Holsatus: Holsteiner.
Coloniensis: uit Keulen.	Hybernus: Ier.
Confluentinus: uit Koblenz.	Isalostadium: IJsselstein.
Corona: Kroonstad.	Isnacum: Eisenach.
Crosna: Crossen.	Jaurinum: Raab.
Curia: Chur (?).	Juliocastra: Juliusburg (Silezië).
Curonus: Koerlander.	Julius: uit Güllich.
Dantiscanus: uit Dantzig.	Junekopia: Jönköping.
Danus: Deen.	
Daventria: Deventer.	
Delphinus: uit de Dauphiné.	
Divium: Dyon.	
Drusiburgum: Doesburg.	

Killilenum: Killylea.
Kilonium: Kiel.
Kusnacum: Kűsznach.

Lasphaea: Laasphe.
Lemgovia: Lemgo (Lippe).
Leodiensis: uit Luik.
Leovardia: Leeuwarden.
Lesnensis: uit Lissa (Posen).
Libenaviensis: uit Liebenau.
Lignicus: uit Liegnitz.
Lipsiensis: uit Leipzig.
Lithopolis: Stein am Rhein.
Livonus: Lijflander.
Lobavia: Lőbau.
Longosafissa: Langensalza.
Lovaniensis: uit Leuven.
Lucca, Luckavia, Luckoa: Luckau.
Ludovicopolis: Ludwigstadt.
Lugdunum (Batavorum): Leiden.
Lugduno-Damum: Leidschendam.
Luna: Loenen.
Lusatus: uit de Lausitz.
Lusitanus: Portugees.

Malchariensis: uit Malchow.
Marcanus: uit het graafschap Mark.
Marchicus: uit de mark Brandenburg.
Marcodurum: Dűren.
Marpurgensis: uit Marburg.
Mauricum: Maurik.
Medioburgum: Middelburg.
Megalopolis: Mecklenburg.
Menapius: uit Kessel (Limburg).
Misena: Meiszen.
Misnicus: uit de mark Meiszen.
Mittavia: Mitau (Kűerland).
Mochanus: uit Mekka.
Moena: zie Francfortum.
Moguntinus: uit Mainz.
Monachodamum: Monnikendam.
Monasterium: Műnster.
Monjovium: Monzau.
Montanus, Montensis: uit stad en graafschap Berg.
Montensis ad zomam: uit Bergen op Zoom.
Mosa-Slusa: Maassluis.
Mosa-Trajectum: zie Trajectum ad Mosam.
Mosellanus: uit Moezelstreek.
Munda: Minden.

Namuranus: uit Namen.
Neoclesia: Nijkerk.
Neocomum: Neuchűtel.
Neo-Eboracensis: uit New York.
Neohusa, Nienhusa: Neuhaus.
Neomagus, Noviomagus: Nijmegen.

Neoportum: Nieuwpoort.
Neovartum: Nieuwvaart.
Neusű: Terneuzen.
Nordovicus: Noordwijk.
Novicastroensis: uit Neuchűtel.

Ojenum: Oyen.
Olsnensis: uit Olsnitz.
Orsovia: Orsoy.
Ottonia: Odense.

Paderanus: uit Paderborn.
Palaeomarchicus: uit de Altmark.
Palatinus: uit de Pfaltz.
Polonus: Pool.
Pomeranus: Pommer.
Portus Magnus: Portsmouth.
Promontorium Bonae Spei: Kaap de Goede Hoop.
Publ.: Bublitz (?).

Randovicus: Randwijk.
Regiomontanus: uit Koningsbergen.
Renfroa: Renfrew.
Rhenotrajectum: zie Trajectum ad Rhenum.
Ripa: de Rijn.
Rosovallum: Roozendaal.
Rupella: La Rochelle.

Sajnanus: uit de Saynstreek.
Salisuffenia: Salzsuffen.
Salius: uit Salland.
Sardanus, Sardamensis: uit Zaandam.
Scaffusa, Schaphusa: Schaffhausen.
Scotus: Schot.
Septimontanus: uit Zevenbergen.
Servesa: Zerbst.
Sitta, Zitta: Zittau.
Someroquia: Sommelsdijk.
Sopronium: Oedenburg.
Spadanus: uit Spa.
Stephanoverda: Stevensweerd.
Sudermannia: Sűdermannland.
Suecus: Zweed.
Suevophordensis: uit Schweinfurt.
Suevus: uit Schwaben.
Suidnicium: Schweidnitz.
Susatum: Soest (Westph.).
Sylva-Ducis, Buscoducis: 's Hertogenbosch.
Sylva-vetus: Oudenbosch.

Teutoburgum: Duisburg.
Teutopolis: Teutoburgum (?).
Thorun: Thorn.
Tigurum: Zűrich.
Tiperarum: Tipperary.
Thoar(cum): Thouars.

Torgaviensis: uit Torgau.
Tornacum: Doornik.
Trajectinus: uit stad of provincie Utrecht.
Trajectum ad Mosam, Mosa-Trajectum, Trajectum superior: Maastricht.
Trajectum ad Rhenum (Batavorum), Rhenotrajectum, Ultrajectum: Utrecht.
Transisatanus: uit Overijssel.
Transmosanus: uit Maastricht.
Transsylvanus: uit Zevenburgen.
Trarbacum: Trarbach.
Tremonia: Dortmund.
Trevirensis: uit Trier.
Tubantus: uit Twente.

Ubius: uit Keulen.
Ulyssippo: Lissabon.
Ultrajectum: zie Trajectum ad Rhenum.
Urbigensis: uit Orbe.
Utinum: Eutin.

Vada: Wageningen.
Variscus: uit Vogtlandt.
Vesaliensis, Wesaliensis: uit Wesel.
Vespensis: uit Weesp (?).
Veteraquina: Oudewater.
Vinariensis: uit Weimar.
Vinociberga, Winociberga: Bergues.
Vitoduranus: uit Winterthűr.
Vlota: Vlofho.
Vratislavia, Wratislavia: Breslau.

Wadenocensis: uit Wadenoyen (?).
Walovicus: Waalwijk.
Wedanus: uit Wied.
Wenigera: Wengern (Westph.).
Wesopicensis: uit Weesp.
Wetteravus: uit de Wetterau.
Wilstria: Wilster.

Zitta: zie Sitta.

Op die lijst kan de volgende aanvulling worden gegeven:

<i>A</i>			<i>G</i>
Amstelaedamum		Groninga,	
Amstelodamum	- Amsterdam	Omlandiaque!	- Groningen
Andegavensium	- Angers	Geneva	- Genève
Aventicum	- Avenches (Zw.)	Gottinga	- Göttingen
Augustanum	- Augsburg		<i>H</i>
Araunium	- Oranje		
Ambianum	- Amiens	Harderovicum	- Harderwijk
Argenturiae	-	Haga Comitis	- 's-Gravenhage
		Hamburgum	- Hamburg
	<i>B</i>	Hala	- Halle
Bratislavia (Wratislavia)	- Breslau		<i>I-J</i>
Basilea	- Bazel	Jena	- Jena
Bononia	- Bologne		<i>L</i>
Bolzvardia	- Bolsward		
	<i>C</i>	Lutetia (Parisiorum)	- Parijs
Colonia Agrippi- nensis	- Keulen	Lubeca	- Lubeck
Cantabrium	- Canterbury	Londinum	- Londen
Conimbriga	- Coimbra		<i>M</i>
Colonia Allo- brogum	- Genève	Monspelim (Monspeliensis)	- Montpellier
		Mediolanum	- Milaan
	<i>D</i>	Marsiglia	- Marseille
Dordracenum	- Dordrecht		<i>N</i>
Delphae	- Delft		
		Noviomagum	- Nijmegen
	<i>F</i>	Norimbergia	- Neurenberg
Friburgum	- Freiburg	Neapoli	- Napels

	<i>O</i>		<i>W</i>
Oxonia	- Oxford	Wratislavia	- Breslau
	<i>P</i>		<i>Z</i>
Patavia	- Padua	Zwollae	- Zwolle
Parisiae	- Parijs		
Panorum (Panhornum)	- Palermo		
	<i>R</i>		
Roma	- Rome	Sequana	- Seine
Roterodamum	- Rotterdam	Mosa	- Maas
Ratisbonum	- Regensburg	Rhenus	- Rijn
		Ligeris	- Loire
		Moenus	- Main
			<u>Landen</u>
	<i>S</i>	Gallia	- Frankrijk
Salmurium	- Saumur	Bavaria	- Beieren
	<i>T</i>	Belgia	- Nederland
Taurinum	- Turijn	Anglia	- Engeland
Tolossa	- Toulouse	Germania	- Duitsland
	<i>V</i>	Italia	- Italië
		Hispania	- Spanje
Vindobonum	- Wenen	Norwegia	- Noorwegen
Venetiae	- Venetië	Lusitania	- Portugal
Varsavia	- Warschau		

Als standaardwerken voor het vaststellen van de juiste plaatsnaam kunnen worden genoemd:

- Graesse, J.G.T., F. Benedict en H. Plechl, *Orbis latinus*, (Braunschweig: Klinckhardt & Biermann, 1971), 4e druk.
Webster's geographical dictionary. A dictionary of names and places with geographical and historical information and pronunciation, (Springfield: Merriam, 1972).

Nog enkele opmerkingen

- 1) De plaatsnaam, opgegeven in het impressum van een boek, behoeft niet altijd de plaats van uitgave te zijn, zie bijvoorbeeld Boerhaave's *Historia Plantarum*.
 Vgl. G.A.Lindeboom, *Bibliographia Boerhaaviana* (Leiden: E.J.Brill, 1959), p.78.

Historia plantarum, quae in Horto Academico Lugdunis-Batavorum crescunt cum earum characteribus, & medicinalibus virtutibus. Desumptis ex ore clarissimi Hermanni Boerhaave....
Romae Apud Franciscum Gonzagam. 1727.

Pars prima: 4 + 408 pp.

Pars secunda: 2 + 409- 698 + 14 pp.

It is said that the editions marked Rome were printed at Leyden.

2) De plaatsnaam in de Alba studiosorum en promotorum is lang niet altijd de geboorteplaats van de betrokkene. Zie het volgende voorbeeld

1677.

Anno MDCLXXVII

- Jan.
15 HERMANNUS AB HEERDE, Hattens-
Gelrus. J.
20 CORNELIUS POOTAEN, Briela-Batav.
M. Cand.
JOHANNES OCKERS, Zierickzee-Ze-
land. J. Cand.
26 PETRUS LIPPERUS, Daventria-Trans.
J. Cand.
Febr.
4 ANTONIUS GAYMANS, Arenaco-Gelr.
J. Cand.
14 DIONYSIUS GODDEFROY, Heusda-Bat.
M. Cand.
Mart.
3 ADAMUS DE WEERDT, Culenbur-
gensis. J. Cand.
13 JACOBUS CREMER, Zutphania-Gelr.
J. Cand.
27 ~~WILHELMUS HARTIGVELT, Roterod-
Gelrus. J. Cand.~~
30 MARCUS MAMUCHET VAN HOUDRIN-
GEN, Dordraco-Bat. J. Cand.
Apr.
3 PHILIPPUS DE BRIES, Delphensis. J.
Cand.
- 20 januarii. Cornelius Pootaen, Briela-Batavus, promotus medicinae doctor, promotore Zijljo, explicuit Aphorismum Hippocratis 18 s. 6 ac casum morbi dysenteriae, disputavit privatim in senatu de epilepsia.
22 jan. Johannes Ockers, Zierickzee-Zelandus, promotus juris utriusque doctor, promotore Triglandio, explicuit Leg. princeps 31 ff de legib. et Leg. digna vox 4 Cod. eodem. disputavit privatim in senatu de usufructu.
26 januarij. Petrus Lipperus, Daventria Transisalan., promotus j.u.dr., promotore eodem, explicuit Leg. si mandatu 45 in pr. ff mandati. et Leg. si pro ea 10 Cod. eodem. disputavit in senatu de testamentis.
5 februarii. Antonius Gaymans, Arenaco-Gelrus, promotus j.u.dr., promotore eodem, explicuit Leg. si ex plagis 52 § tabernarius 1 ff ad L. Aquiliam et Leg. recte possidenti 1 Cod. unde vi, disputavit in senatu de moderamine inculpatae tutelae.
16 febr. Dionysius Goddefroy, Heusda-Batavus, promotus medicinae doctor, promotore Zijljo, explicuit Aphorismum Hippocratis 29 sect. 2 et casum morbi emphyematis, disputavit in senatu de pleuritide.
13 martij. Adamus de Weert, Culenburgo-Gelrus, promotus j.u.dr., promotore Triglandio, explicuit Leg. si mandatu 45 in pr. ff mandati et L. si pro ea 10 Cod. eod., disputavit in senatu de tutelis.
13 martij. Jacobus Cremer, Zutphania-Gelrus, promotus j.u.dr., promotore eodem, explicuit Leg. in condictione 9 ff de condict. furtiv. et Leg. post litis unicum Cod. ex delict. defunct., disputavit in senatu de usucapione.
27 martij. ~~Wilhelmus Hartighvelt, Dordraco-Bat., promotus j.u.dr., promotore eodem, explicuit Leg. tutela 1 ff de tutelis et Leg. mater 4 Cod. de testam. tutela, disputavit in senatu de testamentis.~~
30 martij. Marcus Mamuchet van Houdringe, Dordr., promotus j.u.dr., promotore eodem, explicuit Leg. quo tutela 73 § nemo 1 ff de reg. jur. et Leg. mater 4 Cod. de testam. tutela, disputavit in senatu de tutelis.
4 aprilis. Philippus de Bries, Delph. Batavus, promotus j.u.dr., promotore eodem, explicuit Leg. de quibus 32 § invel[te]rata 1 ff de leg. etc. et Leg. consuetudinis 2 Cod. quae sit longa consuetudo, disputavit in senatu de tutela et cura.

Uit het *Album Studiosorum* en *Album Promotorum* van de Hogeschool te Harderwijk, zie deze *Handleiding*, p. 68.